

Postanowienie z dnia 31 maja 2005 r., V CK 266/05

W wypadku dochodzenia stwierdzenia wykonalności w Polsce na podstawie art. 37 ust. 2 Konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych sporządzonej w Lugano w dniu 16 września 1988 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 10, poz. 133) kasacja przysługuje tylko od postanowienia sądu apelacyjnego wydanego w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie stwierdzenia wykonalności.

Sędzia SN Iwona Koper

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku N.S.W. przy uczestnictwie dłużnika Ralfa G. o stwierdzenie wykonalności tytułu wykonawczego, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 maja 2005 r. na skutek kasacji dłużnika od postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 grudnia 2004 r. odrzucił kasację.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 9 lutego 2004 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze stwierdził wykonalność aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza Bernarda F. mającego siedzibę w W.-W. (Republika Federalna Niemiec) w dniu 24 kwietnia 2001 r., w którym została nadana klauzula wykonalności z wniosku wierzyciela N.S.R. w W. przeciwko dłużnikom solidarnym małżonkom Ralf G. i Sabine G. na podstawie Konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych sporządzonej w Lugano w dniu 16 września 1988 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 133 – dalej: "Konwencja").

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2004 r. Sąd ten oddalił wniosek dłużnika Ralfa G. o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie oraz odrzucił zażalenie.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 29 grudnia 2004 r. odrzucił zażalenie dłużnika na to postanowienie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o odmowie przywrócenia terminu, a w pozostałej części orzekł o jego oddaleniu.

W kasacji od postanowienia Sądu Apelacyjnego dłużnik przytoczył obie podstawy, zarzucając nieważność postępowania (art. 379 k.p.c.) oraz naruszenie art. 233, 299, 227, 168 § 1 i art. 138 k.p.c., a także art. 61 k.c. Wnosił o zmianę postanowienia przez przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia oraz nadanie biegu zażaleniu lub jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Dopuszczalność kasacji wywodził z przepisu art. 37 ust. 2 Konwencji w związku z art. 392 i 393¹⁸ § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zawarte w Konwencji unormowanie postępowania odwoławczego (przed sądem drugiej i trzeciej instancji) tworzy zamknięty i autonomiczny system w stosunku do wewnętrznych regulacji obowiązujących w porządkach prawnych państw stron Konwencji, co oznacza, że postanowienia Konwencji dotyczące tego postępowania uchylają przepisy krajowe państw konwencyjnych.

Unormowanie to ma jednak ograniczony charakter. Przepisy Konwencji określają jedynie dopuszczalne środki zaskarżenia i podmioty uprawnione do ich wniesienia (art. 36, 37, 40, 41), termin wniesienia przez dłużnika środka zaskarżenia od orzeczenia sądu pierwszej instancji (art. 36 ust. 1 i 2), sądy właściwe do rozpoznania środków zaskarżenia (art. 37 ust. 1 i 2 oraz art. 40 ust. 1 i art. 41), charakter postępowania odwoławczego jako kontradyktoryjnego (art. 37 ust. 1), uprawnienia sądu drugiej instancji w zakresie zawieszenia postępowania i uzależnienia wykonalności orzeczenia lub innego aktu podlegającego stwierdzeniu wykonalności od złożenia zabezpieczenia (art. 38 ust. 1 i 3), wymaganie zapewnienia dłużnikowi prawa do wysłuchania przez sąd w razie wniesienia środka zaskarżenia przez wnioskodawcę (art. 40 ust. 2), a także charakter środka zaskarżenia do sądu trzeciej instancji jako dotyczącego wyłącznie kwestii prawnych (art. 37 ust. 1 i art. 41).

W zakresie nieuregulowanym tymi przepisami oraz w takim zakresie, w jakim wynika to z wyraźnego odesłania Konwencji do postępowania odwoławczego, mają posiłkowo zastosowanie krajowe przepisy procesowe. Ich stosowanie uwzględniać musi cele oraz zasady wynikające z regulacji konwencyjnej i nie może prowadzić do rezultatów sprzecznych z jej postanowieniami. Zagadnienie to w okolicznościach

sprawy pozbawione jest doniosłości prawnej, gdyż skarżącemu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie przysługuje kasacja od postanowienia Sądu Apelacyjnego (art. 392 obowiązujący przed zmianą kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), a jej dopuszczalność wywodzi on wprost z art. 37 ust. 2 Konwencji.

Konwencja przewiduje możliwość wniesienia środka zaskarżenia jedynie od orzeczenia sądu pierwszej instancji w przedmiocie stwierdzenia wykonalności, tj. uwzględniającego (art. 36 do 38) albo oddalającego wniosek (art. 40 i 41) oraz środka zaskarżenia od orzeczenia wydanego na skutek rozpoznania środka zaskarżenia od orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Zgodnie z art. 36 Konwencji, jeżeli zezwolono na wykonanie, dłużnik może wnieść środek zaskarżenia w ciągu miesiąca od doręczenia orzeczenia.

Na podstawie art. 1151 § 2 k.p.c., który wobec braku w Konwencji regulacji odnośnie do rodzaju i formy tego środka znajduje tu zastosowanie, od orzeczenia sądu pierwszej instancji dłużnikowi przysługuje zażalenie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2004 r., IV CK 495/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 73).

W oświadczeniu rządowym z dnia 31 grudnia 1999 r. w sprawie ratyfikacji przez Rzeczypospolitą Polską Konwencji o jurysdykcji i wykonaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych sporządzonej w Lugano dnia 16 września 1988 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 1333) wskazano na podstawie art. 63 w związku z art. 37 ust. 2 Konwencji, że w Polsce od orzeczenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia zezwalającego na wykonanie dopuszczalna jest tylko kasacja.

Użyte w art. 37 ust. 2 Konwencji pojęcie „orzeczenia wydanego w następstwie wniesienia środka zaskarżenia” obejmuje wyłącznie orzeczenia rozstrzygające o zasadności środka zaskarżenia wniesionego na podstawie art. 37 ust. 1 (orzeczenie ETS z dnia 4 października 1991 r. w sprawie Berend van Dalssen i in. przeciwko Bernard van Loon i Theodora Berendsen, C-183/90, EWS 1993, nr 4 s. 119).

W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wskazuje się na wynikający z przepisów Konwencji postulat szybkości postępowania o stwierdzenie wykonalności oraz konieczność zachowania jednolitości uregulowanego w niej systemu zaskarzania. Względę te nakazuje ścisłą wykładnię art. 37 ust. 2

Konwencji (orzeczenie ETS z dnia 4 października 1991 r., C-183/90, orzeczenie z dnia 27 listopada 1984 r. w sprawie Brennero przeciwko Wandel 258/83, RIW 1985, nr 3, s. 235 oraz z dnia 11 sierpnia 1995 r. w sprawie SISRO przeciwko Ampersad Software BV C-432/93, IPRax 1996, nr 5, s. 336). Podnosi się, że mając na względzie cały system regulacji konwencyjnej i w świetle jednego z jego głównych celów, polegającego na uproszczeniu postępowania o stwierdzenie wykonalności w państwie wykonania, nie można rozszerzać zakresu zastosowania art. 37 ust. 2 Konwencji w ten sposób, aby środek zaskarżenia w nim wskazany miał przysługiwać od innego orzeczenia niż orzeczenie dotyczące środka zaskarżenia na podstawie art. 37 ust. 1 (orzeczenie ETS z dnia 27 listopada 1984 r., 258/83).

Podzielając stanowisko odnośnie do przedstawionego kierunku wykładni, przyjmując należy, że w wypadku dochodzenia stwierdzenia wykonalności w Polsce na podstawie art. 37 ust. 2 Konwencji kasacja przysługuje od postanowienia sądu apelacyjnego wydanego w następstwie rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie stwierdzenia wykonalności. Kasacja jest więc dopuszczalna od postanowienia sądu apelacyjnego oddalającego zażalenie lub uwzględniającego zażalenie i zmieniającego postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie stwierdzenia wykonalności bądź uchylającego to postanowienie i jednocześnie odrzucającego wniosek o stwierdzenie wykonalności albo umarzającego postępowanie. Orzeczenia sądu drugiej instancji dotyczące kwestii incydentalnych, poprzedzających rozstrzygnięcie, wyłączone są z zakresu przedmiotowego środka zaskarżenia na podstawie art. 37 ust. 2 Konwencji.

Z tych względów kasacja podlegała odrzuceniu (art. 393⁷ § 2 k.p.c. w związku z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r.).

